

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 30.

V Ljubljani, v soboto 25. julija 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoludne. — Naročnina je za vse leto 8 K. za četrletje 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg številka 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

LEONA XIII. — ni več!

„Luč na nebu“ je ugasnila, roka, ki je vodila skozi več kot četrto stoletje čoln sv. Petra, je otrpnila, Leon XIII. je umrl 20. t. m. ob 4. uri popoldne.

Bliskoma je šla ta žalostna novica po širnem svetu in mu oznanjala, da

LEONA XIII. — ni več.

Upanje, ki je izginilo iz vatikanskih zidov, je zopet prišlo k postelji velikega bolnika; toda kruta moč smrti je zmagala: Leon je plačal tribut neizprosni smrti, šel pred prestol Najvišjega dat račun od svojega pastirovanja.

Kardinal-kamerlengo se je dotaknil s srebrnim kladivcem mrzlega čela in zaklical: „Joahim, ali živiš?“ Le smrtni molk je odgovarjal, da

LEONA XIII. — ni več.

Šel je po plačilo Leon XIII., a za njim bo prišel drugi papež. Na smrtni postelji je rekel Leon svojemu zdravniku: „Stari Pecci umrje, papež pa je nezmotljiv in neminljiv“. In res! Pred 25 leti, ko je nastopil Leon vlado Petrovega čolnčiča, tedaj so vriskali sovražniki cerkve, meneč, da če so vzeli papežu Rim, da so mu vzeli tudi njegovo avtoriteto. In dobro krščansko ljudstvo se je balo, kar so oni z veseljem upali. A ni se jim uresničilo upanje — zaman je bilo njih veselje. Danes stoji papežtvo na taki višini, kakor malokedaj poprej.

To je bila zasluga njegova, ki ga ni več. In zato se žalostimo pri misli, da

LEONA XIII. — ni več.

Z Leonom je zapustil svet mož, ki je bil vogelni kamen svetovne in cerkvene zgodovine. Oseba Leona XIII. je čudovito uplivala na vernike. Kdor je videl, kako je blagoslavljal na tisoče in tisoče broječo množico romarjev iz vseh delov sveta, vseh narodov in vseh jezikov, ta ve, kaj je bil Leon pri vernikih in kako so ti poznali v njem svojega očeta.

Globoko čutimo, da smo z Leonom izgubili nekaj velikega. In prihodnost bo pokazala, da je z Leonom šlo s sveta res nekaj velikega. Ob krsti velikega prijatelja človeštva zahvaljujemo Boga, da nam je poslal Leona, in da nam ga je toliko časa pustil. V globoki žalosti udajamo se večnomodrim sklepom Božje Modrosti in kličemo

Ave Pia Anima!

Šege in obredi ob pokopu papeževem.

Že stoletja so šege in obredi, ki poveličujejo pokop sv. očeta v Rimu, z odloki rimske cerkve in bulami (pismi) posameznih papežev postavno določene. Rimski obrednik vse natanko določuje. Ne oziraje se na predpise, ki se tičejo verskega čina in duhovščine, hočemo v naslednjem opisati najvažnejše šege in slovesnosti.

Mrtveca kličejo.

Ko je sv. oče v Rimu umrl, obvestijo o njegovi smrti najpoprej kardinala-komornika. Ta pride takoj v vijolčasti obleki v palačo, v kateri se nahaja truplo papeževo. V njegovem spremstvu so duhovniki-komorniki, ki nosijo črno žalno obleko. Kardinal-komornik se nato približa postelji umrlega in ga z razumljivim glasom trikrat pokliče, imenujoč njegovo krstno in rodbinsko ime. Ko se je o smrti papeževi vsled nedozvanja njegovih klicev prepričal, zapove apostoljskemu hišnemu notarju sestaviti zapisnik o resnični smrti papeževi.

Ribičev prstan zdrobijo.

Ko so podpisali notarski akt o smrti papeževi, kardinal-komornik od najvišjega komornika sv. očeta zahteva iz čistega zlata narejeni ribičev prstan, kojega je ranjki rabil kot pečat. Ta prstan potem v navzočnosti vseh kardinalov zdrobe in kosce izroče višjemu ceremoniarju, ker pripadejo njemu. Prodatarij in podkanceler rimske cerkve na to kardinalu-komorniku izroči pečate, katere so pritiskali na papeževe bule in preglede.

Na teh pečatih kardinal-komornik vniči na jedni strani ime papeževo, drugo stran pa zapečati z papeževim ročnim pečatom, da stran postane do cela neporabna. Oba čina značita, da se od sedaj naprej ne izdajajo ne bule, ne tudi papeževi breve.

Začasna vlada.

Med tem časom morajo papeževi sorodniki in kardinal varuh palačo ostaviti in odstraniti ono, kar je njihova lastnina. Kardinal-komornik pa vzame palačo sv. očeta v posest. V dokaz posesti zavkaže sestaviti zapisnik vsega v palači se nahajajočega pohištva.

Papeževo truplo izroče spovednikom in kaplanom cerkve sv. Petra v varstvo. Ko so truplo balzamirali, odenejo pokojnika z papežkim ornatom, nadenejo mu infulo in dajo kelih v roke.

Na mrtvaškem odru.

Štirindvajset ur po smrti papeževi, v katerem času so truplo odprli in mazlili, oblečejo

truplo v belo papeževo haljo in je polože v jedni predsobi papeževe palače na mrtvaški oder. Ob odru, na katerem gore štiri sveče, stražita dva gardista-plemenitaža in redovniki kleče molijo za dušo pokojnikovo. Predno pa truplo polože na oder, prepeljejo v spremstvu tajnega papeževega kaplana v zaprtem vozu drob pokojnikov v cerkev sv. Vincenca in Anastazija, kjer ga pokopljejo v od Benedikta XIV. za se in naslednike prirejenem grobu.

V cerkvi sv. Petra.

Cerkev sv. Petra je prav za prav določena za zadnje počivališče poveljarja rimsko-katoliške cerkve. Predno truplo prenesejo v cerkev sv. Petra, zberejo se kardinali in duhovniki vati-kanske cerkve v sikstinski kapeli; papeževi pevci zapojejo rezponzorij „subvenite sancti“, najstarejši kanonik moli očenaš, in na to truplo poškrope z blagoslovljeno vodo. Sprevod v cerkev spremlja vsa duhovščina cerkve sv. Petra z gorečimi svečami, osem kanonikov drži robove mrtvaškega prta. Nosila obdajajo plemenitaški in švicarski stražniki, katerim slede kardinali. Ti se odstranijo po opravljenih mrtvaških molitvah v ladiji cerkve. Krsto prenesejo v kapelo najsvetejšega in jo za ograjo postavijo tako, da noge sv. očeta mole izza ograje, da jih morejo verniki poljubovati. Švicarska in plemenitaška straža stražiti ob mrtvaškem odru.

Na večer tretjega dne podajo se kardinali v kapelo Najsvetejšega. Truplo prenesejo v slovesnem sprevodu v nasproti ležečo korno kapelo. Tukaj je v navzočnosti celega zbora kardinalov blagoslovi nadškof ali škof, na kar je polože v prvo krsto iz cipresovega lesa.

V to polože mošnjiček z toliko zlatimi, srebrnimi in bakrenimi medaljami, kolikor let je papež vladal. Obraz pokrijejo z belim pajčolanom, čez truplo pa razgrnejo rudečo hermelinovo pregrinjalo. Ko so krsto zaprli polože jo v drugo svinčeno krsto, ki nosi navadni napis in grb pokojnika. Krsto zapečati kardinal-komornik in polože jo tretjo leseno krsto. Trije sodniki papeževi pa sestavijo uradni spis o zapečatenju krste.

V trojno krsto zaprto truplo polože v votlino, ki se nahaja neposredno na desno od korne kapele, kjer ostane toliko časa, da so pokojniku napravili mrtvaško kapelico, ali pa je morajo radi smrti naslednika prenesti. Ako pa je umrl sv. oče v oporoki ali ustmeno pred smrtjo določil drugi kraj za grobišče, trupla pred jednim letom ne smejo prenesti.

Tretji dan po smrti papeževi prično devetdnevne zadušnice. Vsaki dan jeden kardinalov opravi zadušno sv. opravilo v navzočnosti ostalih. Prvi dan berejo v cerkvi sv. Petra 200 sv.

maš, ostale dni pa po vseh rimskih farnih cerkvah po 100. Zadnji dan petero kardinalov opravi mrtvaške molitve ob mrtvaškem odru. S tem pa končajo tudi žalni obredi.

Svečane predstave.

Iz Zagreba.

V soboto in nedeljo je sprejemal ban duhovne, vojaške in druge oblasti. V soboto se mu je predstavila najprej duhovščina, na čelu jej sam nadškof dr. Posilovič, ki je novega bana pozdravil z vrlo lepim nagovorom. Ban je odgovoril na pozdrav vidno ginjen. Rekel je, da ga veseli, ko mu pri nastopu težavne službe tako častljiv stan, kakor je duhovski, donša iskren pozdrav, ter se nadja, da bo mogel svoj poklic s podporo duhovskega stanu tem lažje in bolje vršiti, saj je vendar jasna stvar, da posvetne oblasti brez ožje zveze in podpore od duhovske oblasti ne morejo vršiti svoj poklic na srečo in zadovoljstvo poverjenega jim naroda. To so pomenljive besede za naše odnošaje, ker je poprejšna vlada v tem pogledu mnogo grešila. Saj je dobro znano še vsakemu, kako se je ravnalo z domoljubno duhovščino, posebno pri raznih volitvah. Poprejšnja vlada je sama sejala prepir med duhovniki in narodom, a vabila v svoj tabor nestalne duhovnike ter tako poniževala ugled duhovskega stanu. Nadjamo se, da se pod novo vlado ne bodo godili taki prizori, kakoršni so bili prigodom zadnjih volitev v Sesvesah in nekih drugih krajih, da je mažaronski duhovnik po krivičnem volivnem redu iztisnil opozicijskega svojega druga. To je bilo za narod veliko pohujšanje, a novi ban ima prav, da za vselej zabrani take žalostne prizore v političnej borbi.

Nasproti cinovništvu se je izrazil novi ban, da on visoko ceni ta stan in da on dobro pozna njegove dolžnosti in tudi težave. Predvsem pa želi ban „dobro in pošteno upravo“ v celej zemlji ter bode zahteval od svojih činovnikov, da vrše točno vse propise. Dobra in poštena uprava na Hrvatskem je bila v zadnjih letih Khuen Hedervaryjevega banovanja popolnoma izginila, dasi je bilo geslo te vlade in tudi mažaronske saborske večine red, rad i zakon. Koliko je vredilo to geslo, so dokaz zadnji nemiri na Hrvatskem. Če tedaj novi ban zahteva dobro in pošteno upravo, že ve, zakaj to omenja, pa zato smatramo njegovo pohvalo o vladi bana Khuen Hedervaryja za pravo ironijo.

Mestnemu zastopstvu in starešinstvu je obljubil ban, da bode z vsemi močmi povspeševal razvitek mesta Zagreba, kjer je preživel mnogo srečnih dni svoje mladosti. Zagreb kot glavno mesto cele kraljevine Hrvatske, se je do sedaj

Zapuščena.

(Priredil Lilijan Lilijanov.)

Stemnilo se je že, ko je stopil v sobo umirajoč p. Hiacint. Pri vstopu je podal roko jokajočemu možu in rekel tolažilno:

„Srčnost, srčnost, dragi moj! Prosite Boga pomočil Kmalu bode srečnejša nego midva . . . Pustite me samega, pozneje vas pokličem, da, da obetam vam“.

Po teh besedah je zapustil mož sobo. Pater se je ozrl po mali, zaduhli stanici. Pred podobo Matere božje je brlela mala svetilka. Tuintam se je malo zasvetlikala. Komaj, da je pater razločeval belo odejo, izpod katere se je čulo pretrgano stokanje.

Čuden, nenavaden duh po raznih zdravilih, ki jih je zavživala bolnica, mu je jemal sapo. Mora se je nekoliko odpočiti. Predno se je obrnil v nasprotno stran sobe, je pokleknil pred mali oltarček, ki so ga v sili napravili za zadnjo popotnico. Kmalu se je dvignil. Visoka postava se je komaj razločevala v mračnem prostoru, le včasih je palo nekaj svetlobe od zaplapolajoče luči na njegov blede, suhi obraz, ki je izražal nekaj ostrega, spokornega; njegove oči so pričale, da živi njihov nosilec le Bogu.

Počasi in oprezno stopaje se je približal postelji ter sedel pri zglavju na stol.

Z osteklenimi očmi se je ozrla bolnica nanj in vprašala: „Ali si ti, Mirko? Ali je . . .“

Odprla je širje oči in zapazila patra.

„Prosili ste pomoči Gospodove. Prišel sem da vas v njegovem imenu tolažim in podpiram v zadnjem hudem boju. Bog je milostljiv. Prosite ga in odpustil vam bode“.

„Vašo roko, oče!“ In njene žareče ustnice so se pritiskale na suhe patrove prste. „Bala sem se že, da pridete prepozno . . . Toda pustiva to, moji trenutki so šteti in jaz vam moram mnogo povedati. Spovedati se vam moram, kar mi teži dušo že pet let. Toda zagotovite mi prej, da mi bo Usmiljeni odpustil neštevilne grehe“.

„To vam obljubim. Ali vam ne pravi srce, da so vam grehi že odpuščeni, ako ste obudili nad njimi popolen kes? No, ako niste razumeli svojega notranjega glasu, kateri vam govori o ljubezni, miru, odpuščanju, hočem vam pojasnit njegove tolažilne besede. Razkrijte svoje srce, spovejte se skesano, in Bog vam bo odpustil grehe, če so tudi rdeči kakor škrlat . . .“

Že nad pol ure je govorila bolnica tiho in počasi. Notranji nemir ji je vzbujal pred smrtjo nove moči in novo življenje, in v tem kratkem času je razvila očetu Hijacintu podobo grešne — a srčne ljubezni.

Pater Hiacint je pazno poslušal in njegove oči so bile obrnjene v tla. Izraz na obrazu je bil resen, a mil.

„Sovražnik božji vas je včasih zmagal“, je šepetal z resnim, a milim glasom, „ali niste imeli v sili nikogar, ki bi vam stal na strani?“

Po teh besedah se je sklonil duhovnik na bolnično glavo, kakor bi se bal preslišati kako besedo.

Velike, črne, že nekoliko osteklenele bolnične oči so ga gledale mirno, kakor bi ga skušale prodreti.

On je zakril obraz z rokama, in se kakor zgrožen umaknil nazaj.

„Ljudje so me zapustili; Bog pa se je z grozo obrnil od mene“, mu je odvrnila ona po močnem prenehleju. „On mi je vzeml mater in očeta, ko sem imela komaj deset let. Edini brat, kateri bi imel zame skrbeti, me je zapustil. Posvetil se je Bogu“.

Menih se je stresel po vsem životu. S široko odprtimi očmi je zrl bolnico. Hotel je govoriti, a nobenega glasu ni mogel spraviti iz grla, katero mu je bilo kakor zadržano — — —

Bolnica pa je nadaljevala:

„Kaj ne da, služabnik božji, da je to nezlišano, da bi brat zapustil svojo sestro v nevarnostih življenja? Neverjetno se vam zdi, a je resnica. Šel je v samostan, ostal tam nekaj časa, šel v družega in večkrat menjal svoje bivališče, da bi se zgubil sled za njim. Kakor vidite oče, nisem imela v resnici nikogar, ki bi mi bil v nevarnosti na strani“.

razvijal le po vrlini svojih prebivalcev, vlada je storila zanj malo, še ono, kar se je moralo storiti, se ni dalo rado. In vendar vse kulturne države trošijo na razvitek glavnega mesta velike svote. Nadajmo se, da doživi tudi Zagreb boljših dni, saj se vendar tudi Hrvatska uvrščuje med kulturne države.

V nedeljo je sprejel ban najprej vojaške oblasti potem pa sodnijske. Prve je predstavil general Klobu, druge pa dr. Spevec, predsednik stola sedmorice. Za tem je pozdravil ban v ime akademičnega senata rektor Klaič ter priporočil banu, ki je prvi od vseh dosedanjih banov ovenčan z najvišjo akademično častjo (novi ban je namreč doktor prava), da popolni vseučilišče z medicinsko fakulteto. Ban v svojem odgovoru sicer tega ni obljubil, pač je rekel, da se bode gledalo, da se po mogočnosti čim prej reši to vprašanje. Tudi zastopnikom jugoslovanske akademije je obljubil, da bode povspeševal znanost in umetnost, katero on posebno rad goji. Profesorjem srednjih šol in učiteljem ljudskih šol je priporočal, da odgajajo mladež v religioznem in domoljubnem zmislu, da bode imel poduk zares dobre koristi. O neugodnem gmotnem stanju tega stana pa se pri tej priložnosti ni nič omenilo. Vodja deputacije je mogel pač omeniti, kako je ostal na Hrvatskem ravno učiteljski stan v gmotnem pogledu zapostavljen, in da je skrajni čas, da se ta krivica popravi. Potem je sprejel ban še razna društva, člane raznih strank in denarnih zavodov ter prav na tako popraševal o stanju teh zavodov. S tem so bila zaslišanja dovršena. Zdaj se začne menda pa delo.

* * *

V soboto in nedeljo so bili puščeni iz zaporov v Zagrebu prof. Pasarić, urednik „Obzora“ dijak Babić, klerik. Škrinjar in socialist Vukšeg in še 49 drugih oseb, zaprtih radi demonstracij. Vsi so bili le v preiskovalnem zaporu. Zaprti so ostali pa še dr. Potočnjak, dr. Radić in socialist Korać. V Osijeku so tudi izpustili iz preiskovalnega zapora dr. Lorkovića, urednika „Narodne Obrane“ in sodelavca Xildera. Vidi se, da popuščajo tudi sodnije pod novo vlado. Nadjamo, da se bode še marsikaj družega spremenilo.

Srbija pod vladarstvom kralja Aleksandra.

V soboto je priobčila berlinska „Zukunft“ velezanimiv članek o grozovladi kralja Aleksandra. Pisec članka je dr. Vladan Djordjević, bivši ministerski predsednik za vladanja kralja Aleksandra. Pisec se bavi uvodoma z žalostno zgodovino srbskega naroda v zadnjih desetletjih ter govori potem obširno o grozotah, katere je po-

Po teh besedah se je zgrudil menih na kolena, prijel bolničino roko in jo močil s solzami...

A ona misleč, da ji hoče dati odvezo, nadaljuje s tresočim glasom:

„Da, moj oče, dajte mi sveto odvezo... ne sovražim nikogar... v resnici... nikogar... odpuščam — vsem... Kar sem zagrešila... kriva sem sama — ne on... Moj brat!... Moj brat!... Nikdar ga nisem tako ljubila, kakor sedaj! O, da bi mogla umreti z njegovim blagoslovom...!“

Tiho in polagoma so ji ušle zadnje besede. Še enkrat so se ji zasvetile oči... dvignila se je nekoliko na ležišču... svetilka pred podobo Matere božje je zaplapolala in posvetila na smrtne rosne kaplje, katere so bolnici orosile blede čelo — — —

„Sestra moja, sestra!“ je vskliknil menih in solze so mu kapale na blede, suho sestrično roko — — —

Zunaj se je danilo. Drevje in grmovje je svetlikalo in žarelo v jutranjem solncu; modrikasta megla se je razdelila, iz nje se je prikazala bela cerkva z visokim stolpom. Poleg nje je samostan, čegar obokana okna so mirno zrla v dolino.

Naenkrat so se zasvetila samostanska okna živo rmeno-rdeče in spreminjaje se v temnomodro, potem so se razdelili mali oblaki in izginiti v jasnem, neizmernem oboku — — —

čenal zadnji Obrenović, kralj Aleksander. Pred vsem pripoveduje dr. Djordjević, da znani napad na razkralja Milana ni bil le fingiran, kakor je javnost splošno sodila, temveč da je bil res pravi napad, a da se je ponesrečil. Provročitelj napada na Milana pa ni bil nihče drugi, nego njegov lastni sin, kralj Aleksander v družbi z njegovo priležnico Drago Mašin. Tema dvema je bil namreč Milan na poti, ker se je najodločneje protivil poroki Aleksandra z Drago. Ker se je atentat ponesrečil, storil je Aleksander vse mogoče, da bi krivdo odvrnil od sebe in je obdolžil radikalce, da so oni provročili atentat. Predvsem je dal kralj Aleksander obsoditi na smrt in ustreliti istega Knežavića, katerega je on sam najel za atentat na svojega lastnega očeta.

Istega dne, ko se je izvršil atentat, poklical je Aleksander na dvor vse svoje ministre in jim naložil, naj dajo takoj zapreti vse voditelje radikalne stranke. Ministri so temu ugovarjali, kar je pa le še bolj razkačilo kralja. Pozval je takoj poveljnika druge konjeniške brigade, polkovnika Konstantinovića, kateremu je rekel: „Ako ti ukažem, da daš postreljati se v tej noči vse izdajalce, ki so navedeni na tej listi, storiš li to?“ Da so ministri onim nesrečnikom vsaj življenje rešili, privolili so v to, da se aretirajo. Nato je kralj Aleksander proglasil izjemno stanje in je dal pred naglo sodbo pozvati vse tiste, ki so pri njem bili v nemilosti.

Ministri, in celo Milan sam, so ga prosili, naj opusti te grozne namere, a on je zagrozil, da se odpove prestolu, ako ne izvrše njegovih ukazov. To je pomagalo: ministri so se morali udati, ker bi bila Aleksandrova odpoved sicer provročila v Srbiji notranjo vojno. Aleksander takrat ni bil še poročen in ni imel naslednikov, Milan je o svoji svoječasi odpovedi izjavil, da je tudi za slučaj Aleksandrove smrti njegova odpoved veljavna in tako moralo bi priti v Srbiji do spremembe dinastije, kar bi bilo, kakor že omenjeno, provročilo notranjo vojno.

Aleksander je potem izvrševal tak terorizem na naglosodno sodišče, da je bilo isto primorano obsoditi več nedolžnih njegovih žrtev. Le posredovanju cesarja Frana Josipa se je zahvaliti, da ni takrat došlo v Srbiji do pravega klanja radikalcev. Milan sam je dr. Djordjeviću na smrtni postelji priznal, da je Aleksander provročil zgoraj omenjeni atentat na lastnega očeta.

Ko je kralj Aleksander proglasil svojo zaročno z Drago, so vsi ministri takoj podali svojo ostavko. Milan je pisal Aleksandru, da ne bi niti najzadnjemu podčastniku v srbski vojski dovolil poročiti tako ničvredno žensko, kakor je Draga. Vsi, toliko civilni, kolikor vojaški najvišji dostojanstveniki in Aleksandrovi dvorjani so takrat zapustili svoje službe.

Noben veljavni mož v Srbiji ni hotel vsprejeti kakega ministerskega portfelja. Ustop v ministerstvo so odklonili celo: neki bivši steno- graf v skupščini, neki poslaniški tajnik v petem činovnem razredu, neki major itd. itd.

Ko se je Aleksander bal, da se njegov oče Milan povrne v Srbijo, je zaukazal svojim vojakom, naj ga ustrelje kakor steklega psa, ako bo hotel prestopiti srbsko mejo. Mera potrpežljivosti srbskega naroda pa je prekipela, ko sta Aleksander in Draga sklenila Draginega brata, Lunjevico, proglasiti srbskim prestolonaslednikom. Celu generalu Cincar Markoviću je bilo to preveč in podal je svojo demisijo, a žal prepozno: le par ur pred svojo tragično smrtjo.

Vladan Djordjević pravi slednjič, da tragedija na srbskem dvoru ni bila nikak zločin, marveč čin samoobrambe zatiranega naroda. Srbske častnike, ki so izvršili krvavo delo, ne sme se smatrati za zločince, marveč jih treba proslavljati kakor narodne junake.

Poročila iz mest in trgov.

Iz Kranja. Ta naš občinski zastop je izrekel sožalje ob smrti sv. očeta. „Slovenec je o tem tako-le počal:

Spoštovanje do velikega duha pokojnega papeža Leona se je očitno pokazalo v našem

mestu, ko je došla vest, da je ugasnila dolga leta svetlo žareča „Luč neba“. Še isti dan se je v seji občinskega sveta v jako krasnih besedah spominjal Leonove smrti mestni župan cesarski svetnik Šavnik in si izprosil dovoljenja, da izrazi občutke žalosti kranjskega prebivalstva na višje mesto. Vsi občinski svetovalci so županu stoje pritrdili.*

Odklonil pa se je v isti seji predlog trgovskega ministerstva o izvedenju interurbalne telefonske zveze ob črti Ljubljana-Trebiž, ki bi se dotikala tudi Kranja. Pa je res ves predlog tak, kakor da se se je hotel kak uradniček v ministerstvu s Kranjci nekoliko pošaliti. Gre se za precej važno zadevo, a nihče ne ve, koliko stroškov bi prišlo na posamezna mesta in če bi bila mesta deležna tudi kakšnih dohodkov.

Zadnje nedeljo je bila v Kranju prav lepa nova maša. Pel jo je č. g. novomašnik Franc Zajec, doma iz Sodražice. Cerkev je bila natičena ljudstva. Pridigoval je preč. gosp. dekan Koblar, ki je oskrbel svatom tudi gostijo. Prihodnji ponedeljek bode pa zopet izredna cerkvena slovesnost. Demantno mašo, t. j. šestdesetletnico mašništva bo obhajal č. gosp. župnik in knšk. duhovski svetnik Friderik Hudovernik, ki je bil nekedaj kapelan v Kranju, sedaj pa živi tu v pokoju. Gospod svetnik je še čvrstejšega duha in sploh priljubljen mož.

V Lajhu pod mostom pa koplje na Pavšlarjevem posestvu gosp. profesor dr. Žmavc. Našel je krasne fibule, ki imajo nenavadno obliko, mnogo lepih korald, glavnik, en novec in več črepinj. Grobovi, ki leže drug nad drugim, kažejo razne dobe ljudskega naseljenja. Tu so se našle izkopine iz prve slovenske dobe, sicer pa ni dvoma, da je bil Kranj obljuden tudi v rimski in hallstadtski dobi. G. Pavšlar ima od izkopin iz Lajha že imenitno zbirko.

Iz Kranja. Železnica Kranj-Tržič je tedaj zagotovljena. V Kranju pa popravljajo stari leseni most in prehod za vozove je zopet prepovedan. Čuje se, da novega mostu v Kranju sploh ne dobimo. Temu ni kriva samo železnica v Tržič, ki bode promet čez most razbremenila, ampak tudi nekdo drugi, ki za mesto Kranj še ni storil, da bi ga mogel kdo hvaliti.

Iz Idrije, 22. julija. Na take levite, kakoršne je bral gospod župan demokrat, predvsem njih voditelju sodrugu Kristanu, ti seveda niso hoteli molčati. Sklicali so takoj naslednji dan shod in sicer javen, da je lahko vsakdo prišel zraven. Ondi so nekam stvarno in mirno prali liberalce. Če bi bili ti zmožni kakšne argumentacije in bi imeli kak gotov program, bi se jih pač moralo kaj prijati. Prejšnji dan so grozili, kako bodo razbijali demokratski shod. In res, poslali so nanj svoje odposlance. Toda še pred otvoritvijo shoda jih je sodrug Rinaldo opomnil, naj bodo lepo mirni, sicer jim pokaže s svojimi reditelji, kje je zidar pustil luknjo, ki ji navadno pravimo vrata. In zbal so se precej obširnih Rinaldovih pleč in krepkih rok prijaznih sodrugov, zato so kislih obrazov sprejeli blagohotne besede ter rajši delovali — kakor od njih ne smemo drugače pričakovati — z uma svitlim mečem. Toda ta meč je bil tako skrhan, da so glasno priznavali laži, ki so jih trosili po časnikih ter obljubljali preklicati jih.

Najprej je dobil besedo sodrug Kristan. Jel je šibati avstrijski parlament; hvalo je pel samo soc. demokratskim poslancem ter jih postavljaj v tron, druge je ometaval z zbadljivkami. Da ni prizanesel liberalnemu klubu, ki spi spanje pravičnega, je samo ob sebi umevno. Potem je mirno obdeloval liberalce in v bogati meri vrnil gospodu županu na zadnjem shodu izkazano prijaznost. Razumeti pa nikakor ne moremo Kristanove trditve, da je „klerikalna stranka najmanj vredna, da je zato računal, preden je prišel v Idrijo, na liberalni program, ki je za delavca res nekoliko napreden“. Gospod Kristan, premislite naš in Vaš program. Ali ne dobite v njih enakih točk: delavsko, gospodarsko vprašanje in zahtevo občne direktne in tajne volivne pravice? Razlika med nami je samo ta, da mi izpeljujemo vse iz verskih načel, vtisnjenih od Boga v človeško naruro, vi pa le iz občnih zahtev, katere stavi človeška narura na družbo, če hoče obstati. Ta načela so torej

v bistvu ista, samo da so pri nas oprta na Boga in na vero vanj, pri vas pa vise v zraku, podpira jih le vaše „čisto človečanstvo“. Pa naj bo, kakor hoče, v tem se strinjamo ali bi se vsaj lahko strinjali; zato kaže kaj malo treznega prevdarka, če tako govorite. Edina ilustracija takega govorjenja je vaš izstop iz katol. cerkve. Vzemite pa potem v roke liberalni program, katerega so liberalci — vsaj po izpovedi g. Tauzesa — šele liberalci na zadnjem shodu razvili, primerjajte ga z ostalima in na kakšnem prihodnjem shodu nam poročajte o skupnih točkah; radovedni smo, koliko jih bote našli.

Po 3/4urnem govoru se oglasi za besedo jurist T a u z e s ter prav otročje kritizira gospoda predgovornika. Čakati smo morali pa precej časa, da je sploh odprl usta. Najprvo je zagovarjal extra statum sodnega svetnika Ferjančiča in napredni klub. Tega mladega gospoda jezi, da imenovanega kluba nobena parlamentarna stranka noče upoštevati. Sicer jim je to povšeči, ker s tem lahko opravičujejo svojo „delavnost“ radovednim volivcem. Potem je povdarjal, da so liberalci za splošno volivno pravico in da — niso. Hvalil se je, da je on pisal notice o Etbinu in Antonu Kristanu glede izstopa iz katoliške cerkve, ter je ostro prijel ta dva, češ, da hočeta s tem iztrgati delavcu iz srca zadnje, kar ima, namreč vero. Pri teh besedah so poslušalci klicali, odkdaj je g. Tauzes tak klerikalce. In res prav po salomonsko, gospod jurist „po farški milosti.“ Čudimo se le, kaj vas je privedlo do tega, da sami tako „pogosto“ pohajate v cerkev. Saj še ni dolgo, kar smo vas zadnjikrat videli. Tako nekako pred tremi leti je bilo. Zato se potem le potegujte za delavčevu vero in ne pustite, da mu jo kdo trga iz srca.

Sodrug Kristan je to govoričenje humoristično zavrnil in Tauzesu povedal, da s svojo politično modrostjo še za novi pripravljavni tečaj ni zrel.

Na opravičevanje županove odsotnosti, da ga ni, ker je od shoda še preveč truden, je rekel, da mu samo delavska suknja smrdi. Nekaj liberalne inteligence se je potikalo okrog oken, kakor se potikajo otroci okrog šotorov, kadar pride v Idrijo cirkus, ter kukajo skozi preluknjano platno. Vstopiti niso imeli poguma, dasi jih je Kristan večkrat pozval k temu. Častno je to za frakarje. Nastopilo je še par zanimivih liberalnih govornikov. Enemu ni šla beseda iz ust; zato so mu brž prinesli liter vode. Ko mu tudi ta ni odmočila jezika, je sedel nazaj med splošnim prsrčnim smehom. Drugemu so klicali, naj vzame iz ust, predno govori, pelin, ki ga namaka v gerušu.

Pri teh dveh shodih so liberalci menda enkrat uvideli, da poleg katoličanov in socialnih demokratov v Idriji ne pridejo resno v poštev. Zato naj imajo enkrat dosti. Ko smo z vsemi slovesnostmi pokopali njih glasilo, naj se lepo štejejo med politične mrtvece, naj negujejo svoje tice, krokarja in sokola, pa molče zanaprej, da se ne bo vse norčevalo iz njih kot iz politično onemoglih rev, kakor se to godi zadnje dni po našem mestu.

Iz Idrije. Idrijski in žirovski liberalci so za 19. julija z bombastičnimi besedami napovedali na Razpotju manifestacijsko veselico. Če bi bilo res kaj manifestacijskega zraven, bi mi to tiho občudovali in strmeli, ker je bila pa le manifestacija liberalne onemoglosti, pa moramo izpregovoriti par besedi o tej veselici.

Sešli so se od naše strani z velikim bobnanjem naši „Sokoli“ in „Sokolice“ ter z gospodom načelnikom vred šest požarnih brambovcev. G. župan se je z malo družbo peljal, „Sokoli“ so seve marširali, nekoliko naprej je šel tudi — menda je častni član — g. c. kr. učitelj Šabec v svoji rdeči srajci; šel je nekoliko naprej, menda zato, da je lažje počasi korakal, da so ljudje ob cesti bolj z lahkostjo občudovali, kako mu stoji rdeča sokolska srajca, ki mu jo je podaril gospod župan. Imponiralo je ljudem tembolj, ker je nositelj tako samozavestno gledal in ponosno korakal.

Veselica je imela, kakor navadno liberalne veselice, dobro godbo in ples, petje se je pa že — vsaj našega „Bralnega društva“ ne — posebno odlikovalo. Glavno ulogo je igral naš novi

učeni občinski tajnik. Najprej je izpustil govor o odvisnosti našega ljudstva od farovžev. Včasih menda v temnem srednjem veku, so tlačili naš narod nemški knezi in nemški škofje — tako je govoril — dandanes ga tlačijo farovži. Od te odvisnosti ga iztrgati, mora biti naše geslo, mora biti stremljenje našega boja. Ko je ponehal, mu je ploskala le županova miza in par „Sokolov“, ki so se bali županove zamere, če ne bi na ta način pokazali, da umevajo izvrstnost zaslišane govora. Drugi ljudje, povečinoma naši, ki so šli iz radovednosti gledat manifestujoče liberalce, so ostali hladni, vsem se je bralo na obrazih, da bi moral g. govornik, če že javno govori, vsaj svoje neumnosti izbrano povedati.

Nekaj posebnega je bil prizor, ko so potem „Sokoli“ kazali svojo spretnost. Legli so na tla, oprti na roke in noge, tedaj je njih mojster, prej imenovani občinski tajnik, hodil po njih in pokazal, kako baje farovž tlači nerazsodno ljudstvo, v resnici pa, kako liberalci tlačijo svoje oprode ter bi radi tlačili vse, ko bi bili toliko neumni, da bi se jim pustili. Obenem se je gospod tajnik odškodoval, da se prej ni vozil z županom, temveč moral z njegovo štafažo koraciti peš, zato je sedaj smel kobacati po sokolskih plečih in bedrih. Pustimo mu to veselje. Mi bi ne govorili o tem, ko ne bi tega razkričevali za manifestacijsko veselico liberalne stranke. Ledinske pevce je vodil g. učitelj še najbolje, dočim se je dacar iz Žirov, pevovodja žirovskega zbora, komaj dvignil nad pevce našega „Bralnega društva“. Vtis, ki so ga liberalci nesli domov, je bil vničevalen, ki so ga udeležniki našega mišljenja nesli domov, minimalen. Le priredujte take manifestacije, čim več jih bote priredili, tem bolj bote padali v obeh razsodnih ljudi.

Domače novice.

Ali v Prago? Praški visokošolci zopet vabijo po časnikih slovenske abiturijente, da naj gredo študirat v Prago. Mi bi ne imeli nič proti temu, ko bi v Pragi ne bival prof. Masaryk, ki je rekel, kakor v papeški številki trdi „Narod“, „da je katolicizem, kakor ga je umeval Leon XIII., sen preteklih stoletij“. Tedaj pozor! Jako dvomimo, da bi bil profesor Masaryk boljši katolicizem izumil, kakor je Leonov. In ta Masaryk hoče slovenske dijake vpreči v jarem svojega katolicizma!

Liberalci, sami sebe za nos primite! „Narod“ se zopet pritožuje, da je neki dr. Oton Janker imenovan definitivnim učiteljem na drugi državni gimnaziji. Liberalci, kdo pa je temu kriv? Saj tvorite večino v deželnem šolskem svetu! Kdo pa je Nemca dr. Schafferja poslal v deželni šolski svet? Ljubši vam je bil nemški liberalce, kot slovenski klerikalce. In če sedaj zdihujete, da se povsod spodrivajo domače moči ter tujci nastavljajo, je to samo pesek v oči. Sami sebe za nos primite, prav se vam godi, ker ste Hemovi lakajji!

„Narodova“ nedoslednost. Ker je v trgovski zbornici Nemeč Gassner bahato govoril o veliki dobroti Nemcev za kranjsko deželo, sta ga „Slovenec in „Narod“ krepko zavrnila, a z velikim razločkom. Poglejmo na Jesenice! Za časa boja pri zadnjih občinskih volitvah je „Slovenec“ odločno povdarjal, da je tovarni glavna stvar dobiček, deveta briga pa blagor našega ljudstva. „Narod“ je pa slikal tedaj tovarno kot veliko dobrotnico, brez katere bi morali Slovenci v celi dolini baje poginiti. Sedaj šele je „Narod“ prišel do spoznanja, ko mu je Gassner odprl oči. Seveda liberalci so neumni in ne vedo, kaj je „Narod“ pisal pred par meseci.

Oevirk za liberalce pripravi „Narod“ vsako soboto, ko priobči za sobotni podlistek „Naroda“ kako idelo iz kranjskega farovža. Liberalcu se kar oči leskečejo, ker bere te zanimivosti o farovških kuharicah itd. Toda stvar postaja že tako banalna, da si že marsikakemu liberalcu gnjusi. Noben, tudi židovski list se ne poniža tako nizko, kakor glasilo naše takoimenovane inteligence.

Kaj se na Slovenskem najmanj bere? Če vzame človek politični list v roke, tedaj ga pa

vsaj po večjem vsega pregleda. „Narod“ priobčuje že skoro pol leta pamflet pod naslovom: „Katoliški uzori“. To je dolga klobasa, katere ni konca. Če vprašaš liberalca zakaj tega ne bere, odgovoril ti bo prav gotovo: je preneumno! In s to neumnostjo se pitajo liberalci že pol leta. Ali ni to poneumnevanje ljudstva? Prepričani smo, da od sto liberalcev niti dva ne bereta te „Narodove“ neumnosti.

Ali v stranki poka? „Narod“ je priobčil v ponedeljek sila zanimiv članek, ki se peča z organizacijo narodno-napredne stranke. Člankar toži, da manjka pri liberalih „ésprit du corps“. Kaj je bil povod temu članku; nam ni prav jasno. Zdi se nam pa, ker „Narod“ toži, da je začelo celo nekaj odraslih zabavljati zoper narodno-napredno stranko, da velik del liberalcev ni več s stranko zadovoljen. „Narod“ jim je presurov, ta večna farška gonja jim že preseda, čitati same anekdote iz farovžev se jim zdi že preneumno. Med te nezadovoljneže spada v prvi vrsti učiteljstvo. Učitelje je liberalna stranka upregla v svoj voz, učitelji so šli v svoje lastno škodo za stranko v boj, sedaj so pa vendar sprevideli, da jim liberalna stranka ne bo pridobila zvišanja plač. Zato se hoče učiteljstvo odtrgati od liberalne stranke, ter s a m o s t o j n o nastopiti. Ker so pa to doslej samo poskusili, zato so pa od „Naroda“ koj dobili lekcijo. On piše: „Pozitivna korist, ki je ima stranka od učiteljstva, je razmeroma j a k o m a j h n a. Velika večina učiteljev je v političnem oziru indferentna.“ Tako torej! Popreje so pa vedno trobili, da je vse učiteljstvo liberalno. Dr. Tavčar je prišel do konca svoje politike, zapustila ga je po veliki večini akademična mladina, ki ga je nekdanje tako častila, sedaj ga zapušča še učiteljstvo, ta falanga liberalne stranke. Je pač bridko za dr. Tavčarja, ostati general — brez armade!

Papež Leon XIII. — in časopisje. Ko je zatisnil veliki Leon svoje oči, proslavljalo ga je vse časopisje brez razlike strank in verskega prepričanja. Če človek bere dunajske liste: Neue Freie Presse, Zeit, N. W. Journal, in druge, ne more se prečuditi, kako proslavljajo sv. očeta. In vendar ti časopisi niso — krščanski. Na Slovenskem pa izhaja list, ki je glasilo tako imenovane inteligence, ki je pa pri smrti velikega Leona pokazal vso svojo surovost. Tolikega cinizma niti v zadnjem mokraškem časopisu ni bilo čitati. Mej tem ko „Narod“ Leona na jedni strani nekoliko pohvali, ga na drugi tem bolj udari! Svoj nekrolog sklepa z besedami znanega dr. Masaryka, da je katolicizem sen preteklih stoletij! Kar je pa pri tem še najbolj žalostno, je to, da so liberalci na tako pisavo še ponosni. Liberalci, učite se od — judov! Sramuj se inteligence, da je tak list tvoje glasilo!

Iz Cerkljan. Nekdanje je bil „Sokol“ narodno društvo; nekateri so še celo mislili, da je vsak Sokolec posebljena narodnost. Danes je „Sokol“ precej strankarsko liberalno društvo. Pod rudečo srajco ne najdeš prav mnogo narodnega srca. Posebno zadnji čas se preveč zanemarja pri Sokolcih telovadba, ki bi imela biti namen društva, v ospredje pa stopa politična propaganda z liberalnimi govorcami in napadi na klerikalce. Že davno bi bila vlada radi ugajanja politike Sokolce razgnala, ako bi osti njihovih govorov smer imele proti Nemcem. „Klerikalci“ so pa pri vladi „vogelfrei“. Ta prelovitost! Sokolci dobro vedo, da ljudstvo za liberalce ne mara. Zato se pa liberalni politiki hočejo priti med ljudstvo kot rudeče oblečene ovčice. Pa so res prekanjeni ti rudečesrajčniki. Še celo veljavne može, ki niso liberalci, bi radi vlekli za ušesa. Pri zadnjem izletu v Cerklje so potegnili dva: g. Karola Floriana v Kranju, da jih je z bando peljal v Cerklje, in g. župana Andreja Mejača, „ki jih je celo k sebi povabil na zajutrek“. Oba menda moža, kajpada, samo vjeli so ju, vjeli bando in zajutrek — vse klerikalno, kar pa dober liberalni želodec že prenese. Naš vrli župan Ivan Martinak se pa ni dal vjeti, dasiravno mu je tako lepo žvižgal v soboto večer pod oknom ljubljanski župan Ivan Hribar, ki mu je za vabljenka postavil celo Andrejca iz Most. Ker Martinak ni hotel iti v kletko, je pa nadučitelj Kmet moral stati ob farovških kozolcih in „špilati“ župana cerkljan-

skega. „Gorenjec“ pravi, da je Kmet, in sicer gospod nadučitelj Andrej Kmet, pozdravljal „Sokole“ v imenu cerkljanske županije. Kje je vzel Kmet to predrznost, da je govoril nepooblaščen v imenu županije? O tem in o „cvetu“ cerkljanskih deklet, o katerih trdi „Gorenjec“, da so čakale pod slavolokom, znabiti prihodnjič kaj več. Za danes Vam le pošljemo limanico, katero je ljubljanski župan Ivan Hribar poslal našemu županu Ivanu Martinaku. „V Ljubljani, dne 8/7. 1903. Dragi gospod župan! Prihodnjo nedeljo priredi „Ljubljanski Sokol“ izlet v Cerklje, kjer bode popoldne javna telovadba in mala ljudska veselica z godbo. Po poti iz Homca proti Cerkljam pozdravljali bodo Sokolce povsod župani na čelu občinskih zastopov: komendski župan Andrej Mejač povabil jih je celo k sebi na zajutrek. Spodobilo bi se zato tudi, da dočakate „Sokole“, ki pridejo okolu polu dvanajstih v Cerklje, na okrajnej cesti ob farovških kozolcih tudi Vi z občinskim zastopom in da jih s kratkim nagovorom pozdravite. Če Vam je drago, na razpolago sem Vam, da se o tej stvari pogovoriva v soboto večer ali pa v nedeljo zjutraj. S pozdravom udani Iv. Hribar.“

Odbor za proslavo 25letnice bosno-hercegovinske okupacije v Ljubljani nam piše: Kakor je bil določil tukajšnji odbor bojevnikov iz leta 1878., bode dne 15. avgusta t. l. v Ljubljani ob 9. uri dopoldne sveta maša pri nunah, ob pol 1. opoldne skupen obed v restavraciji pri „Novem svetu“ in ob 4. uri pop. v isti restavraciji veselica, pri kateri bode poleg druge različne zabave sodelovala tudi slavna godba c. in kr. pešpolka „kralj belgijski“ št. 27. S pripravam je odbor tako daleč dospel, da bo prihodnje dni začel razpošiljati lepake in prosi tem potom najuludneje vsa slavna županstva, da taista to svečanost na primeren način objavijo, oziroma vabilo na pripraven prostor pilepiti blagoizvolijo. Kakor obče znano, sprožila se je leta 1896. misel postaviti v Ljubljani vojaški spomenik. Nabralo se je že 4400 kron, treba je pa 6000 kron: zato je pripravljali odbor sklenil da bo prispeval s slučajnim preostankom za spomenik onih hrabrih, ki so padli v bojih za časa vlade cesarja Fran Josipa I. Ako se odboru posreči dobiti znatnejši preostanek, postavil se bo spomenik že 18. avgusta prihodnjega leta.

Petindvajsetletnica okupacije Bosne in Hercegovine v Idriji. Petindvajsetletnico slave udeležniki okupacije Bosne in Hercegovine v nedeljo dne 26. julija t. l. v Idriji. — Vspored: 1. Ob 5. uri zjutraj streljanje s topiči in budnica. 2. Ob 1/28. uri sveta maša z nagovorom, potem defiliranje in obhod krog mesta v spremstvu slavnega veteranskega društva. Ob 4. uri popoldne koncert na vrtu g. Didiča. 4. Zvečer ples. Slavnostni odbor.

Biserni jubilej v Kranju. Prihodnji ponedeljek, dne 27. julija t. l. bo ob 9. uri dopoldne v tukajšnji župni cerkvi s tiho mašo obhajal preč. duh. svetovalec Friderik Hudovernik, župnik v pokoju, živeč v Kranju, redok mašniški jubilej: ta dan bo namreč preteklo že 60 let, odkar je imel novo mašo. Gosp. jubilant je bil rojen leta 1820. v Radoljici, v mašnika posvečen leta 1843., služboval celih 57 let, od 1844 do 1901 in sicer: poltretje leto kot ljudskošolski katehet v Ljubljani, dve leti kapelan na Brdu, devet let mestni kapelan v Kranju, blizu devet let župnik na Rovih in 35 in pol leta župnik v Lescah na Gorenjskem. Leta 1891. je bil imenovan za knežšk. duh. svetovalca. Gosp. slavljeneec je bil vedno velik prijatelj in tolažnik bolnikov. Sam je živel vedno zelo zmerno, zato je še sedaj čvrst. Sošolci so mu pomrli že vsi. Med duhovni je bil zadnji č. g. prošt Klofutar. Ko je v začetku l. 1849. (malo pred smrtjo dr. Prešerna) prišel za kapelana v Kranj, pač ni mislil, da bo tukaj obhajal še svoj biserni jubilej. Mnogoštevilni zdravi in bolni prijatelji in znanci mu kličejo ob tej izredni priliki: Na mnoga leta!

Nezgoda v Klancu pod Kranjem. V četrtek sta v Klancu pod Kranjem trčila dva vozova. Na enem sta se peljala g. dež. šolski nadzornik Končnik in g. gimn. ravnatelj Hubad, v drugem pa g. višji davčni nadzornik Jordan in gospod kapelan Hybašek. Sunek je bil tako silen, da se

je pri enem vozu strlo kolo in konj je bil ranjen. Vsi štirje gospodje so poskakali z vozov, oziroma so bili iz njih vrženi. Nihče se k sreči ni poškodoval, razen g. kapelana Hybaška, ki si je pri skoku z voza nogo zapletel v vajet in ga je konj nekaj časa vlekel po tleh. Poškodoval se je v kolenu, a zdravnik je konstatiral, da kost ni počena.

Bratje Rusi pri bratih Slovencih. Več ruskih vseučilišnikov in dijakov srednjih šol potuje v spremstvu ravnatelja in jednega zdravnika po Jugoslovanskem, da proučuje razmere na slovanskem Jugu. Mudili so se v raznih mestih, a kakor čitamo v ljubljanskih listih, najboljše so se počutili v srcu Slovenije, beli Ljubljani. V „Narodnem Domu“ so jim člani „Ruskoga kružka“ priredili prijateljski čajni večer in milo je odmevala ruska beseda med našo slovenščino. Rusi so bili vsi očarani in ravnatelj je pri neki priliki dejal, da Rusija že dobro ve za Slovence. Ob bratskem slovesu so si Slovenci in Rusi klicali „Veselo svidenje!“ Da, veselo svidenje, to povdarjamo pri tej novi priliki tudi mi! Saj le tej srečni okoliščini, da se s svojimi izvenavstrijskimi brati, zlasti pa z mogočnim ruskim narodom tako malokdaj sastajamo, prepisati je, da narodno nazadujemo ter da se šopiri pri nas roparski element nemških usiljivcev. Več Rusov in več ruščine k nam pa kmalu izgine Nemeec in njegov klati-jezik iz naših vrst. Mi pa se selimo rajši v Rusijo, katera naj za to oficijelno skrbi, nego v Ameriko ali v Nemčijo.

Okolu sveta.

Dogodki na Hrvaškem. Novi ban je prišel v četrtek v Zagreb. Grof Pejačević je obljubil, da bo čuval pravice Hrvatske, zabeležene v nagodbenih zakonih, a nič ga ni vznemirjalo in ni nič protestiral, ko je videl, kako na kolodvorih njemu na slavo vihrajo mažarske zastave in se s tem kršijo nagodbeni zakoni. Samo mažarski napis na prometni zgradbi v Zagrebu so odstranili. Sedaj bo dvojezični napis. V Zagrebu vlada veliko vznemirjenje vsled naznanil, ki prihajajo policiji o vedno novih poskusih dinamičnih atentatov. Minuli teden se je razletela na hiši vladnega poslanca kanonika Mantunči dinamična patrona. Pok se je slišal po vsem Zagrebu. V obližju se je zemlja stresla, kakor ob potresu. V obližju so bili ljudje vrženi iz postelj. Škoda na hiši je velika. Kanonik Mantunči je izstopil iz vladne stranke ter odložil mandat. Na vseučiliškem trgu v bližini stanovanja znanega mažarona Kovačičevića so našli 1 kg. težko dinamično bombo. Redarji stražijo noč in dan saborsko in banovo palačo in hiši, v katerih stanujejo voditelji stranke. V zlatarski okolici se še vedno ponavljajo nemiri. Ljudstvo se noče pomiriti, ker ne zaupa novemu banu.

Jaurès o katolicizmu in socijalizmu. Kakor znamenja kažejo in se mnogokrat zatrjuje, morajo končno vsi sedanji boji potihnuti in odločilen boj bosta bili le dve najvplivnejši moči: katolicizem in socijalizem. To sta z drugimi besedami ti moči: vera in rešitev socijalnih razmer na verskej podlagi ter nevera in prevrat. To prorokuje francoski soc. dem. Jaurès za Nemčijo, kjer je vendar katolicizem v manjšini. Povod tej sodbi daje Jaurèsu prvič izid volitev v nemški drž. zbor in zadnji obisk nemškega cesarja v Vatikanu. Posledica tega je, da raste vpliv Nemčije v Vatikanu in naslanjanje cesarja v politiki na centrum. Dalje pravi ta sodrug, da mora cesarjevo zbližanje upropastiti protestantizem, tako da si bosta stali naposled nasproti te dve moči: katolicizem in socijalizem. Jaurès se seve moti, ki misli, da bo cesar Viljem uničil protestantizem. Da pa je letà prav brez vsake moči napram socijalizmu, to so dovolj jasno pokazale zadnje državnozbornske volitve. Centrum in soc. demokracija sta zmagovavca. In to je pomenljivo.

Rusija mobilizira. Korespondent londonskega lista „Standard“ izvedel je v Moskvi iz zanesljivega vira, da mobilizira Rusija v svojih severnih in osrednjih garnizijah 128.000 mož. Ta mobilizacija je posledica napetih razmer na skrajnem Vstoku in so dotične čete pripravljene, da

se o potrebi takoj odpeljejo na skrajni Vstok. Torej so vesti o možnosti vojne med Rusijo in Japonom vendar le verjetne?

O vojski med Rusijo in Japonsko so listi mnogo pisali. Povod vojske bi bil, da je Rusija hotela prepovedati tujim državam vhod v mandžurske luke. Rusija pa se je japonskim zahtevam toliko udala, da smejo njih trgovske ladije pripluti v mandžurske luke. Sicer si je pa pridržala Rusija vso upravo v Mandžuriji.

Dogodki v Srbiji. V nekem srbskem obmejnem mestu je bil aretiran neki častnik radi groženj proti zarotniku polkovniku Mašin. Ko se je vršila hišna preiskava, našli so pri dotičnem častniku podatke, da si je 11 srbskih častnikov priseglo maščevati umor kralja Aleksandra. — V Nišu je pri občinskih volitvah prišlo do takih izgredov, da so morali volitev prekiniti. — V Belemgradu so razširjene vesti, da se namerava kralj Peter zopet poročiti, in sicer z neko rusko princezinjo.

Avstrijski prestolonaslednik s svojo sooprogo na božji poti. V Marijinem Celju je bilo prvo nedeljo t. m. več tisoč romarjev z Dunaja, med njimi tudi naš prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand in njegova soproga kneginja Hohenberg. Oba sta bila pri skupni dopoldanski službi božji in pri skupnem svetem obhajilu. Kneginja je Marija Celjski cerkvi darovala dragoceno podobo Matere božje. Kneginja je letos tudi očitno šla za procesijo sv. Rešnjega telesa.

General Devet — kupčevavec z jajci. Nekega dne pride v angleški tabor ves razcapan Bur, da bi prodal jajca, ki jih je nosil v svojem robcu. Z veseljem so jih vojaki pokupili in Bur se je zadovoljen vrnil. Naslednjo noč je bil angleški tabor napaden. Nekaj izmed ujetih angleških častnikov je pozdravilo Deveta, češ da jih veseli, da ga vendar enkrat poznajo. „O,“ reče Devet, „mi smo vendar že stari znanci; saj smo se že včeraj videli, kaj ne?“ „Videli,“ se začudijo častniki, „o tem ne vemo prav nič.“ „Ne? No, včeraj je bil vendar nekdo v vašem taborišču, ki je prodajal jajca in to je bil . . . .“ „To ste bili Vi,“ zakličejo častniki. Devet pa se je smehljal. . . .

Strašna vročina v Ameriki. Dočim smo imeli v Evropi in celo po naših planinah zadnje dni sneg, in je bilo po nekaterih krajih jako hladno, da, po noči celo mrzlo, prihajajo iz Amerike vesti o strašni vročini. Posebno huda vročina je v Novem-Yorku. Toplomer kaže tam navadno 102 stopinji Fahrenheita. Vlažni zrak in soparica onemogočujeta skoro dihanje. Promet je skoraj popolnoma ustavljen, in ulice so popolnoma prazne. Vsled te strašne vročine morajo izvozsčeki in drugi vozniki večkrat ustaviti konje, ki so strašno zasopljani. Ljudje cepajo po cestah v jako velikem številu, od koder se morajo prenesti v bolnišnice. Ubožno prebivalstvo spi po noči vedno na prostem. Vsi javni vrti in parki so prenapolnjeni ljudstva.

Ljudje ki malo spijo. Pravi se po navadi da je potrebno zdravju sedem do osemurno spanje. Nekateri pa, ki so duševno jako mnogo delali, a pri svojem delu jako malo spali, trde nasprotno. Na priliko je Aleksander Humboldt spal po navadi le dve uri na dan, pa je vendar živel 89 let. Učenjak Virchow rabil je za izvršitev svoje enciklopedije 47 let. Vseh teh 47 letih spal je le po 4 ure na dan. Slavno znani inženjer Brunel je delal 20 ur na dan a spal je le 4 ure, in sicer na stolu, in vendar je dočakal visoko starost 80 let.

Sestra proti sestri o poroki. V Odesi se je te dni v eni cerkvi dogodil neobičajen slučaj. Nek mladenič je klečal pred oltarjem z zaročenko, da jih svečenik v zakon blagoslovi. Nakrat pa se je slišal ženski glas, da naj se poroka ne izvrši, ker je zaročenka na eno oko slepa. Zaročenec pa je ostal pri tem, da se izvrši, vendar pa se čin ni končal, ker je med tem zaročenka omedlela in mrtva pala. In kdo je to zakrivil? Sestra zaročenke je bila zaljubljena v moža, kateri je hotel poročiti drugo sestro. Sprva je poskusila vse mogoče, da bi pregovorila zaročenika svoje sestre, naj bi izvolil njo, a ko vse ni pomagalo poslužila se je zadnjega sredstva in je v cerkvi izdala tajnost svoje sestre, katera

je res nosila eno oko iz stekla. Vsled tega razkritja je zaročenka srčne kapi umrla, a sestra provzročiteljica tolake nesreče je pobegnila.

Spomin je zapustil nenadoma v Brightonu neko ženo in njenega sina. 45 letna žena je hodila po ulicah, ne da bi vedela, kje se nahaja. Na policijski stražnici, kamor so jo privedli, ni mogla povedati, kdo da je, odkod prihaja. Kmalu potem, ko so ženo privedli, je prosil neki 17letni deček policijo, naj bi mu pomagala najti njegovo mater. Popisal je njeno vnanjost in policija je spoznala, da je ravnokar privedena žena njegova mati. Pa tudi sina je zapustil spomin. Izpraševati so ju začeli oba skupno, ali niti svojega imena se ne spominjata več. Začasno so odvedli mater v bolnico, sina pa v prisilno delavnico ter objavili natančen popis njune zunanosti.

Podrobneje vesti o smrti sv. očeta.

Rim. Sveti oče je umrl v ponedeljek ob 4. uri 4 min. popoldne. Ob 4. uri 12 minut je načelnik nobelgarde zaprl velika bronasta vrata, ki vodijo v vatikan. Rimski listi so izdali posebne izdaje. Kardinal Oreglia je ukazal odstraniti vse tuje ljudi iz Vatikana. Na trgu sv. Petra so se zbrale velikanske množice ljudstva.

Rim. Agonija (smrtni boj) je bila jako kratka. Sveti oče je padel v letargijo. Žila je pričela počasi biti, vendar zavest je ostala jasna. Veliki poenitentiar Vanutelli je prišel v sobo, pokleknil pri vzglavju sv. očeta in pričel moliti molitve za umirajoče.

Rim ob 5. uri 25 minut. Takoj, ko se je bliskoma raznesla po Rimu vest, da je papež umrl, zasedla je državna policija trg sv. Petra. Ob bronastih vatikanskih vratih, ob vratih sv. Marte in ob Belvederu stoje vojaške čete na razpolago policijskim komisarjem. Bazilika sv. Petra je ves čas odprta.

Rim. Odarob ob 6. uri zvečer. Tik pred smrtjo sv. očeta so se zbrali kardinali in drugi cerkveni dostojanstveniki, okolu 60 oseb v bolniški sobi sv. očeta, ter so pokleknili in molili. Ob 4. uri popoldne je svet oče lahko nagnil glavo in zaspal v Gospodu. Rampolla je takoj nato odložil svojo službo državnega tajnika, kakor to določa vatikanska postava. Rampollova posla je prevzel Della Chiesa.

Rim. Smrt sv. očeta je bila jako lahka, obraz je postal mrtvaško bled, dihanje je zastajalo. Odlične osebe v bolniški sobi in služabništvo, ki je bilo zbrano pred sobo, je glasno molilo. Sveti oče je med molitvami mirno zaspal. Dr. Lapponi je položil roko na srce sv. očeta in skoro nato naznanil, da je veliki Leon XIII. preminil ob 4. uri 4 minut popoldne.

Rim. Vstop v papeževe sobane stražijo švicarske garde. Vstop je tujcem prepovedan.

Dunaj. Ob 1/29. uri zvečer so pričeli zvoniti zvonovi vseh dunajskih cerkva. Dunajski listi so priredili posebne izdaje, v katerih slave Leona XIII. in njegovo plemenitost.

Rim. Ko je odmolil veliki poenitentiar molitve za mrtve in je dr. Lapponi konstatiral papežovo smrt, pozval je majordomus navzoče naj grede iz sobe. Ostali so v sobi le nečak sv. očeta Pecci, dr. Lapponi, sluga Centra in dva nobelgardista kot straža. Sv. oče ostane do nadaljnjih odločb na postelji. Nadaljne obrede bo ukrenil kardinal kamerlengo Oreglia, ki ima do izvolitve novega papeža v rokah vodstvo cerkve.

Rim. Sv. očetu je zatisnil oči njegov osebni zdravnik dr. Lapponi in mu prekrižal roke na prsih. Nato so zaporedoma šli mimo mrtvega sv. očeta kardinali, sorodniki papeževi, zastopniki diplomatskega kora in več drugih odličnih oseb ter so mu poljubljali roko. Globoko so bili ginjeni. Deset minut po nastopu smrti Leona XIII. je kardinal komornik Oreglia oficijelno zavzel posest Vatikana. Švicarske garde so mu izkazale časti, kakor suverenu ter so ga v slovesnem sprevedu spremljale v njegovo stanovanje. Ostali kardinali so se na to tudi podali v svoja stanovanja.

Rim. Zastave, ki so visele včeraj po Rimu na čast kraljice Margerite, je meščanstvo takoj po smrti odstranilo. Koncerti vojaških godb so

bili takoj odpovedani. Trgovine v Leonovem mestnem oddelku, kakor tudi trgovine v notranjem mestu so zaprte, Katoliški in liberalni laški časopisi proslavljajo Leona XIII.

Rim. Po oficijelni proglasitvi smrti Leona XIII. so Lapponi, notar apostolskega stola, ceremonijarji oblekli sv. očeta v belo sutano in bele čevlje ter ga položili zopet na posteljo, katero so prevlekli z rudečim damastom. Nato je neslo osem nosačev, katere so spremljali baklonosci in gardisti, posteljo s truplom sv. očeta v sobo, v kateri je počival tudi Pij IX. Ob papeževem truplu sta stražila dva nobelgardista s povešenima sabljama. Zagrinjala so spuščena preko oken, ob truplu gore na vsaki strani štiri sveče. K truplu smejo sedaj samo še le cerkveni knezi in drugi dostojanstveniki. Vrata papeževih sob so zapečatili in postavili prednje straže.

Rim, 20. julija. Zvečer je izšlo oficijelno vatikansko glasilo „Osservatore Romano“, ki pravi, da je svet oče včeraj zjutraj za trenotek dobil zavest in spoznal zdravnike, katerim je rekel: „To pot niste mogli premagati smrti“. Nato je sprejel kardinala Rampolla in Vives Respighi. Ob četrt na dvanajst je agoniji podobni položaj se spreobrnil v resnično agonijo. Kardinal Vannutelli je pričel moliti molitve za umirajoče. Sv. očetu je zmanjkalo sape, a izročal je še blagoslov in zadnji pozdrav.

Dunaj, 20. julija. Prebivalstvo prestolice je vest o smrti sv. očeta globoko pretresla, dasi je bilo že po časnikarskih poročilih na to pripravljeno. Vsi poštenjaki so častili Leona XIII., ki je s svojo ljubeznijo objemal ves svet. Nuncijatura je dobila številno sožalnih izjav, prvi je poslal izraz svoje žalosti cesar. Po stari navadi je bil odstranjen papežev grb raz nuncijature. Oficijelne cerkvene slavnosti po sv. očetu bodo na Dunaju v petek in v soboto. Avstrijski kardinali se takoj podajo v Rim.

Rim. Skoro na to, ko je kardinal Oreglia zavzel posest Vatikana, je ob 4. uri 30 minut popoldne v spremstvu se podal proti papeževim sobam, da oficijelno konstatira papežovo smrt. Pred papežovo sobo je na zaprta vrata potrkal, kliče Leonovo ime. Trikrat je potrkal in trikrat je poklical Leona. Nobenega odgovora. Končno so se odprla vrata in kardinal Oreglia je stopil v sobo s svojim spremstvom, ki je v sobi pokleknilo. Kardinal Oreglia se je približal mrtvem truplu svetega očeta, ki je ležalo na postelji, ter je trikrat s srebrnim kladivom lahko potrkal na čelo mrtvega papeža, glasno kliče njegovo ime. Obraz svetega očeta je bil kakor iz voska, poteze nespremenjene, ležal je na postelji kakor bi mirno spaval. Po končani ceremoniji je kardinal Oreglia proglasil smrt papeža Leona XIII.

Rim. Zadnje besede svetega očeta so bile: „Pozdrav dobremu cesarju“, potem je še vzdihnil: „Carpinetto“ (rojstni kraj sv. očeta.)

Rim. Te dni je ležal sv. oče na mrtvaškem odru v cerkvi sv. Petra. Na tisoče ljudi ga je hodilo kropit. Danes bo pogreb.

GLASNIK.

Delavske drobtine.

Soc. dem. shod v Hrastniku. V nedeljo 19. julija sklical je sodrug Čobal v Hrastniku na vrtu g. Roša ljudski shod, ki pa ni bil tako obiskan kakor se je pričakovalo. Zbralo se je kakih 800 ljudi, a bili so s Hrastnika, Trbovlja in Zagorja. Glavni govornik je bil Čobal, ki je rekel, da bo pripovedoval o zadnjem zasedanju državnega zbora, a slišali smo o tem jako malo. Zahteval je občno, enako, tajno volivno pravico, da na ta način dobimo ljudski parlament, kjer bodo ljudski, socialnodemokratični zastopniki s polnimi rokami delili delavcem pravice, česar od baronov-kapitalistov zastoj pričakujemo. Da ni manjkalo pri tem napadov na vse slovenske stranke, posebno še na katoliško-narodno, se razume samo ob sebi. Kjer ni šlo drugače, posegel je po neresnici. Tako se je povspel do trditve, da pravi katoliško-narodna stranka: „To je krivično, to je greh, ako je ljudstvo nezadovoljno“. Kje ste to slišali? Kdo vam je pa povedal, da

„klerikalci letajo za Koerberjem kakor pijane muhe?“ Ej, sodrug Čobal, ne mislite, da je bilo navzoče samo prosto ljudstvo, katerega lahko „farbate“, kolikor se vam ljubi. Za povišanje stalne armade so glasovali po mnenju sodruga Čobala v si poslanci, torej socialdemokrati tudi! Kadar bodete še kje klobasali, pazite vendar malo bolj, kaj govorite, sicer Vas bodo ljudje s tem, da Vas ne bodo poslušali, še veliko bolj jezili kakor so vas na tem shodu. Dotaknil se je tudi naših šolskih razmer, kjer je par kozolcev prevrnil s svojo nevednostjo, pa to ga ni motilo, saj so ga poslušali delavci, nerazsodna masa. Ako omenim še, da je večinoma tako „učeno“ govoril, da ga tri četrtine navzočih ni razumelo. sem povedal vse. — Za njim se je oglašil sodrug Kogovšek iz Trbovlja ter začel razlagati razmerje socialne demokracije do narodnosti. Rekel je dobesedno: „Socialna demokracija je mejnarodna, a ti ostani Slovenec!“ A slabo so ta izrek podprli z dejanji zagorski soc. dem. pevci, Na njih prsih so bili pripeti rudeči trakovi z nemškimi slovenskimi napisi. Sodrug Kogovšek, ako je socialna demokracija mejnarodna, a socialni demokratje naj ostanejo zvesti svojemu narodu, zakaj se pa šopirijo na prsih zagorskih delavcev na prvem mestu nemški napisi? Ti ljudje se pa niso predrznili samo priti z nemškimi napisi na trakovih v Hrastnik, ampak so naravnost izzivali zavedne hrastniške Slovence. Pesen za pesnijo se je vrstila pri njih, seveda večinoma v „mejnarnodem“ jeziku — v blaženi nemščini. Umevno je torej, ako so nekateri odločno protestirali proti temu, in ako bi ne bili pravočasno pobrali svoja kopita in odšli, dali bi jim hrastniški Slovenci še kaj za spomin. Sodrug Kogovšek, kako si pa razlagate, da so „mejnarnodni“ demokratje iz vlaka (preje si niso upali) izzivali s „heil“-klici? — Toliko vam „mejnarnodem“ demokratom lahko povemo, da na Hrastnik se le ne prikažite več s svojo „mejnarnodno“ socialdemokratično robo, ker sicer vam nihče ne more jamčiti, da odnesete cele butice. Eden izmed navzočih.

Nobena poroka več

ne bi smela biti brez 16 10—5

sladoleda.

Razpošilja največja eksportna tvrdka za sladoled in sladničarsko blago Emil Brandt v Kranju.

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47—25

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštne prosto.

18 x-4

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice iz kositarja, ali medenine in iz topkaka

obhajilne svetilnice

pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prevzema

kritje streh

in zvonikov.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Spominjajte se ljudskega sklada!